

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Hjælpekema til udarbejdelse af en handlingsplan for æglæggende høner **Med fokus på fjerpilning**

Oktober 2023

Hjælpekema til udarbejdelse af en handlingsplan for æglæggende høner – med fokus på fjerpilning

Denne vejledning er udarbejdet af Landbrugsstyrelsen i 2023

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

Indhold

1.	Indledning.....	4
2.	Stald	5
3.	Udeareal.....	7
4.	Dyr.....	8
5.	Foder.....	9
6.	Management.....	10
7.	Sundhed og sygdom	12
8.	Tre fokuspunkter	13
9.	Handlingsplan	14

1. Indledning

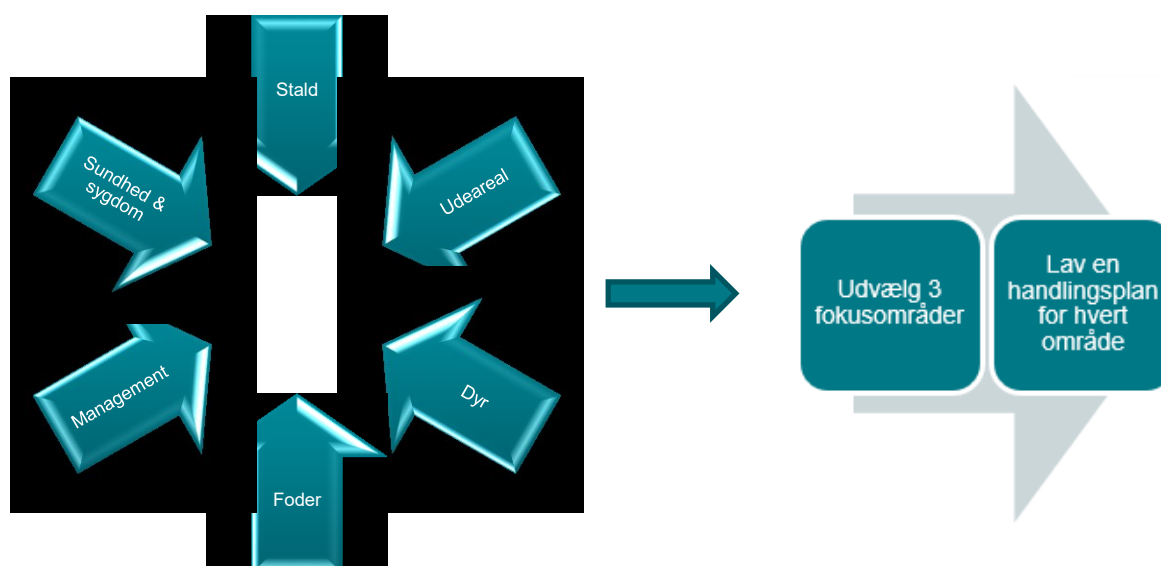
I forbindelse med udarbejdelsen af en handlingsplan for, hvordan fjerpilning i besætninger med æglæggende høns eventuelt kan minimeres/undgås, kan nedenstående vurderinger af forholdene for æglæggere være relevante. Hvis du er i tvivl om udarbejdelse af handlingsplanen, så anbefales det, at du kontakter en fjerkrærådgiver. Landbrugsstyrelsen kan alene vejlede om reglerne.

Skemaet er alene ment som en hjælp og er ikke nødvendigvis udtømmende

En handlingsplan skal altid være tilpasset den bedrift, hvorpå den anvendes. Du er derfor ikke forpligtet til at anvende netop dette skema. Hvis du bruger skemaet, er du velkommen til at tilpasse det til dine egne behov og vælge punkter til og fra.

Årsager til fjerpilning eller kannibalisme kan være multifaktuelle. Der er derfor heller ikke nødvendigvis entydige løsninger på problemet.

Hjælpeskemaet er inddelt i seks kategorier: 1) stald, 2) udeareal, 3) dyr, 4) foder, 5) management og 6) sundhed og sygdom. På baggrund af kategorierne udvælges tre fokusområder, som der udarbejdes en handlingsplan for.

2. Stald

	Opdrætsstald	Æglæggestald
Beliggenhed, adresse		
Flokstørrelse		
Indsættelsestidspunkt, dato		
Produktionssystem – kumme, hævbare slats eller etagesystem		
Vandingsystem		
Blev alt inventar grundigt gennemgået inden indsættelse?		
Var stalden gennemvarm og tør ved indsættelse?		
Fodersystem		
Temperatur		
Fugtighed		
Lysprogram		
Lys - bølgelængde (farve) og lysfrekvens		
Lys - placering og størrelse af mørke områder i stalden		
Afskærmning for direkte sollys		
Trinløst lys/lys dæmpning (skumringslys)		
Ventilationsanlæg – dimension ifh stalden		
Alarmanlæg installeret?		
Er der ventilationsåbninger fremfor vinduer der kan åbnes?		
Er udgangshullerne blevet regnet ind?		
Bruges der naturlig ventilation?		
Er der områder med træk, således at dyrene samles i områder uden træk og derved klumpes?		
Strøelse, art og mængde		

Hvordan er strøelsen? Løst, porøst, skorpet, vådt, klistret		
Hvordan er mulighederne for støvbadning?		
Hvordan er adgangen til beskæftigelsesmateriale? Art og mængde		
Siddepindenes placering		
Siddepindenes udformning		
Antal foder- og drikkepladser ifh antal af dyr		
Hvordan er skrabearealet gjort attraktivt?		
Har dyrene adgang til veranda?		
Hvordan er adgangen til rederne?		
Er det nemt for højerne at komme op på kummen i en kummestald?		

Race	
Alder ved flytning fra opdrætsstald til æglæggestald	
Vejr ved flytning	

Har der været observeret udfordringer med:

	Opdrætsstald	Æglæggestald
Ammoniakkoncentration?		
Støv i staldluften?		
Strøelsen?		
Temperatur og træk?		
Høner der ikke kan finde foder og vand?		

3. Udeareal

	Opdrætsstald	Æglæggestald
Hvordan er udearealet gjort attraktivt? Ly, læ, fodring med frisk græs, bunddække		
Hvordan er udearealet rovdyrsikret?		
Er der drikkestationer på udearealet?		
Hvor langt er der fra udgangshuller og til enden af udearealet?		
Er der haner i flokken?		
Kommer hønnikerne ud på udearealet inden begyndende æglægning, således at kan opbygge sygdomsresistens overfor sygdomskim?		
Er der regnvandspytter på udearealet?		
Er der oplevet angreb fra rovdyr? Hvilke, omfang		

Har der været observeret udfordringer med:

	Opdrætsstald	Æglæggestald
Dyrene kommer ikke ud?		
Nærarealet er uhygiejnisk?		
Problemer med rovdyr?		

4. Dyr

	Opdrætsstald	Æglæggestald
Ved eksternt opdræt: Har du besøgt dem?		
Ved eksternt opdræt: Har du læst logbogen?		
Indgangsvægt – gennemsnit, max og min		
Havde dyrene mistet vægt under transporten?		
Alder ved indsættelse		
Er der forskellige aldre i huset?		
Ved indsættelse - var de raske og havde normal adfærd?		
Ved indsættelse - var dyrene rolige og tillidsfulde eller stressede og sky?		
Ved indsættelse - så dyrene sunde ud?		
Ved indsættelse - farve på kammen? Kamstørrelse?		
Ved indsættelse - så flokken ensartet ud?		
Ved indsættelse - blev svært undervægtige og svagelig dyr taget ud af flokken?		
Har dyrene fulgt vægtkurven?		
Ved flytning – blev dyrene håndteret forsigtigt?		
Hvordan blev dyrene transporteret?		
Hvor langt blev dyrene transporteret?		
Blev dyrene fordelt i hele husets længde?		
Fik dyrene hjælp til at finde foder og vand?		
Var hønnikerne gået i lægning?		
Var der æg i kasserne?		

Har der været observeret udfordringer med:

	Opdrætsstald	Æglæggestald
Stressede dyr ved indsætning?		
Dårlig fjerdragt ved indsætning?		
Afvigelser i kropsvægt?		
Kyllingerne/hønnikerne er uensartede?		
Kyllingerne/hønnikerne har fysiske skader?		
Ammoniakskeer?		
Hønniker overnatter på gulvet?		
Lav tilvækst		
Kannibalisme		

5. Foder

	Opdræt	Æglæggere
Hvilke blandinger anvendes? Mærkningssedler eller anden dokumentation for råvare- og næringsstofindhold vedlægges.		
Næringsstofindholdet ifh til dyrenes udvikling og produktionsniveau		
Fasefodring, tidspunkt for foderskifte		
Calciumtildeling i form af skaller, kridt, mv.		
Grovfoder – mængde og art		
Tildeles korn særskilt? Mængde og art		
Foderstruktur		
Kråseflint		

Har der været observeret udfordringer med:

	Opdræt	Æglæggere
Lav foderoptagelse		
Høj foderoptagelse		
Ændring i foderoptagelsen		
Lavt vandoptag		
Højt vandoptag		
Ændring i vand-foder forhold – vedlæg foder- og vandkurver		
Afblanding (vedlæg billeder af skåle/render)		
Selektion af foderet (vedlæg billeder af skåle/render)		
Spild		
Foderstruktur		
Fejlblandinger		

6. Management

	Opdræt	Æglæggere
Tildeling af calcium – hvordan og hvornår?		
Vedlæg billeder af strøelsen		
Vedlæg billeder af gødningsklatter		
Fast medarbejderstab, afløssere?		
Faglærte/ufaglærte medarbejdere?		
Faste rutiner/arbejdsplaner?		
Blev de trænet til at bruge etager og siddepinde?		
Hvordan foretages foderskift?		
Brugte du ekstra tid i stalden i den første uge ved		

start af lægning for at observere dyrenes adfærd?		
Blev dyrene placeret i nærheden af foder og vand?		
Blev vandtrykket forhøjet i de første dage ved nippelanlæg?		
Har der været mørklagt for at forhindre kannibalisme (mørklagt så det ikke har været muligt at læse en avis)		
Er perioderne med lys blevet forlænget tilstrækkeligt langsomt, så dyrene ikke gik for hurtig i lægning		
Er der tilstrækkelig udluftning om vinteren?		
Er drikkesystemet tæt?		
Hvor ofte fjernes gødningen fra stalden?		
Fjernes vådt strøelse fra stalden?		
Sprede gavnlige mikroorganismer eller stenmel for at reducere ammoniakfordampningen?		

Har der været observeret udfordringer med:

	Opdræt	Æglæggere
Svigt i foder- og/eller vandforsyning, ventilation mv.?		
Ændringer i handlinger og procedurer?		
Beskidte æg? Art og antal.		
Hvor på kroppen er fjern væk?		
Hvor på kroppen starter fjerpilningen?		
Ligger der fjer i strøelsen?		

7. Sundhed og sygdom

	Opdræt	Æglæggere
Procedurer for tjek af parasitter – hvor ofte, hvordan?		
Foretages der foldskifte for at minimere parasittrykket?		
Hvilke handlinger iværksættes for at minimere smittetrykket fra parasitter?		
Hvordan og hvornår kontrolleres for blodmider?		
Hvordan forebygges/bekæmpes blodmider?		
Vaccinationer – hvilke og tidspunkt?		
Er der udtaget og analyseret gødningsprøver?		
Er der udtaget og analyseret blodprøver?		
Er der obduceret dyr?		
Sygdomshistorik for flokken		
Fjerpilningshistorik for tidligere flokke i stalden		

Har der været observeret udfordringer med:

	Opdræt	Æglæggere
Høj akut dødelighed		
Høj dødelighed		
Parasitter		
Dårlig skalkvalitet		

8. Tre fokuspunkter

Udvælg tre punkter som du vil fokusere på for at reducere/stoppe fjerpilning i din flok.

1.	<input type="text"/>
2.	<input type="text"/>
3.	<input type="text"/>

9. Handlingsplan

På baggrund af de valgte fokusområder udarbejdes en handlingsplan, hvor de tre fokuspunkter indgår.

Handlingsplanen skal beskrive hvilke tiltag, du vil iværksætte for at lykkes med dine fokusområder.

Handlingsplan for perioden _____				Opfølgning		
Fokusområde/mål	Tiltag	Ansvarlig	Deadline	Hvordan	Hvem	Hvornår

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk